

DVOJEZICNA RUMUNJSKO-HRVATSKA GIMNAZIJA KARASEVO

vineri, 14 ianuarie 2022

U karasevskim naseljima koje postoje već od 18. stoljeća.

Prva škola zabilježena je u Karasevu u 18. stoljeću, a Isusovca Mihovila Lovinića, koji je ondje djelovao između 1726. i 1730. godine, možemo smatrati prvim nastavnikom u iteljem. Nastava je izvođena u 18. i 19. stoljeću na materinskom jeziku, a od 1907. pa do sloma Austro-Ugarske na mađarskom. 1933. godine sklapa se međunarodna školska konvencija između Jugoslavije i Rumunjske, koja je garantirala hrvatske u itelje za karasevska sela u nađoj zemlji. Rad tih u itelja je ovdje trajao od 1936. do 1948., razdoblje u kojemu je hrvatsko školstvo u Rumunjskoj doživio svoj puni procvat. Po etkom 60-ih godina, rumunjski jezik uveden je kao nastavni jezik u školama, a tadašnji hrvatskosrpski jezik dobiva status predmeta te predaje se po 3-4 školskih sata tjedno.

1997. godine otvara svoja vrata u Karasevu prva Dvojezična rumunjsko-hrvatska gimnazija. Da bi saznali kako se danas provodi nastava na mater-njem jeziku te koji su uvjeti školovanja u školama Općine Karasevo, razgovarali smo s ovdašnjem profesorima, u iteljima i odgojiteljima.

Alina Mihaela - ravnatelj Dvojezične rumunjsko-hrvatske gimnazije Karasevo

Rumunjsko-hrvatska dvojezična gimnazija iz Karaseva je mjesto gdje naša djeca uče na mater-njem jeziku. Imamo i razrede na rumunjskom jeziku, a to su razredi od prvog do četvrtog, ali u ostalim razredima nastava se održava na hrvatskom jeziku.

Radim kao profesor hrvatskog jezika u ovoj školi već od 2003. godine, a od 2014. postala sam ravnateljica gimnazije. Rođena sam u Karasevu, a u ovu školu išla sam sve do 8. razreda. Rodom sam Rumunka, moji su roditelji radili ovdje u općini. U itelja sam hrvatski jezik kao maternji jezik i voljela sam to od prvoga dana. S djecom sam na ulici govorila hrvatski, ali i kući ponekad govorim hrvatski. Volim ovo mjesto, a od prvog dana kada sam kao nastavnik prešla prag ove škole brinula sam se da djeca što više uče, da što bolje asimiliraju hrvatski jezik, da ga ne zaborave i da ga koriste u svakdanjem komuniciranju, jer najvažnije je uvažiti svoj jezik, kulturu, tradiciju i običaje. Ako to ne pokušujemo, jednoga dana nestat ćemo kao manjina, a to bi bila velika tragedija. Drago mi je što sam pripadnik ove male zajednice i da s njom mogu podijeliti sve što sam naučila tijekom studija.

Dvojezična gimnazija je osnovana 1996. godine. Prije nekoliko godina proslavili smo 20. godišnjicu. Bila je velika proslava uz pomoć Zajedništva Hrvata u Rumunjskoj, a bili su uz nas zastupnik Slobodan Ghera i predstavnici Općine Karasevo. Bili su prisutni i nastavnici koji su ovdje predavali tijekom godina te apsolvirani s kojima se mi ponosimo, jer mnogi od njih postali su liječnici, IT stručnjaci, inženjeri i filolozi. Usprkos činjenici da su u itelju u ruralnim područjima, nastavili su studije, a sada rade u velikim gradovima poput Temišvara ili Bukurešta. Većina u itelja nam dolaze iz Rijeke i dobro su se uklopili u zajednicu. Radimo svi zajedno za dobrobit naših učenika.

Što se tiče srednjoškolskoga, već dvije godine smo uključeni u projekt Roze, u kojemu sudjeluju učenici od 9. do 12. razreda. U učenici 11. i 12. razreda provode razne aktivnosti i pripreme za maturu na predmetima iz kojih imaju ispite, a ostali u učenici uključeni su u drugim aktivnostima, kao što su izleti ili školske radionice. Zbog pandemije nismo stigli uraditi neke od tih aktivnosti, ali nadamo se da barem u ovoj godini, koja je posljednja godina projekta, stignemo obaviti sve te stvari. Također, kroz ovaj projekt, srednjoškolski su dobili 4 prijenosna računala i 4 interaktivna ploče. Ove ploče su već u upotrebi u nastavi, u obrazovnom procesu, spojeni su na internet, time se modernizira nastavna metoda. Uskoro ćemo i projekt obnove škole, ali to će se obaviti posredstvom

Opine Karaševu.

Ana Filca – uiteljica u Karaševu

Rođena sam u Nermi, Karševka sam, Hrvatica. Završila sam pedagogiku u Karansebeu 1984. godine. Zaposlila sam se 1. rujna u vrti u Nermi. Tada sam imala 36 djece u vrti. Već imam 37 godina od kada radim kao uiteljica te od dugo vremena predajem na hrvatskom jeziku. Znam kada sam ja bila u enici da sam se mučila s rumunjskim jezikom, jer nisam ga razumjela, i ne hoću da moji uenici imaju taj problem. Zato ja im uvijek objašnjavam i na rumunjskom, i na našem mjesnom karševskom govoru, i na hrvatskom književnom jeziku. Kroz ovaj dvojezični sustav, djeca mogu najbolje razumijeti ono što im predajemo. Ali sve ovisi o nastavniku. Ja kao nastavnik razumijem da je djetetu u korist da dobro poznaje naš mjesni govor, da zna odgovarati na termine na rumunjskom jeziku te da ga polako uputim prema hrvatskom književnom jeziku. Bilo bi poželjno da nastavnici koji rade u našem školu, u hrvatskim selima, dobro poznaju sve ove jezike. Ako nije moguće da nastavnik bude baš iz naših sela, dobro je doći od bilo kud, ali da poznaje hrvatski jezik, da osjeti kroz sve što prolazi dijete koji govori neki drugi materinski jezik od rumunjskog.

Problem naše zajednice i naših škola je sve manji broj djece. Gubimo se jer nemamo djecu. Ja sad, u 2021. godini, predajem simultano tri razreda i imam svega 14 djece, od kojih 8 su predškolci, 2 prvi razred i 4 drugi razred, dok 1986. godine imala sam 36 djece samo u vrti.

Pored nastave što odvijamo u našem školu impliciramo se mnogo i u vanškolskim aktivnostima, a tu moram zahvaliti uiteljicama na rumunjskom jeziku, jer su vrlo aktivne. Akcije u kojima uključimo djecu organizirane su ovdje od Zajedništva Hrvata. Imamo mnogo akcija i s drugim škola iz bližnjeg grada. Riječ je mnogo državnih i međunarodnih natjecanja u kojima se mi možemo uključiti te ukoliko smatramo da smo spremni, našta ne propustimo.

U sklopu Dvojezične gimnazije, u Karaševu djeluje i jedan dječji vrtić. Ovdje su malečani podijeljeni u dvije grupe ovisno o načinu predavanja: na rumunjskom ili na materinskom hrvatskom jeziku. Prije par godina je u ovom naselju bila aktivna još jedna osnovna škola te još jedan dječji vrtić, ali koji su zbog sve manjeg broja djece bili primorani zatvoriti svoja vrata. Svjedok tome preokretu bila je Sabina Ghera, nekoć uiteljica u navedenoj školi i trenutno odgojiteljica u jedinom aktivnom vrtiću u Karaševu.

Sabina Ghera - odgojiteljica u Karaševu

Uiteljica sam već 16 godina. Ja sam položila maturu zaposlila sam se u Donjoj školi, gdje sam najprije radila kao uiteljica, a poslije toga, punih 11 godina radila sam kao odgojiteljica. Svi a mi se raditi s djecom, osjećam radost i ljubav jer oni su naša budućnost, a to što radimo s njima sada, nadam se da će im ostati kao pouka za cijeli život.

Donja škola se ugasila jer nije bilo više djece. Svake godine ih je sve manje. Imamo i plodne godine kada se rađaju više djece, ali, uglavnom, njihovi roditelji odlaze raditi u Austriju pa uzimaju djecu sa sobom tamo. Bojim se da ćemo lagano, lagano ostati bez djece. Moja grupa je na hrvatskoj sekciji, ali mi govorimo međusobno rumunjski. Imamo djecu koja ne znaju rumunjski i znaju samo rumunjski ili znaju samo rumunjski i ne znaju rumunjski, ali uz igru ili uz pjesmu, na kraju vrti a znat ćemo govoriti i rumunjski i rumunjski te izgovoriti pokoju novu riječ na hrvatskom književnom jeziku. Smatram da je velika prilika za djecu da od malih nogu znaju govoriti dva jezika. Nemaju svi tu mogućnost. Nije bitno da li su to jezici međunarodne komunikacije ili ne, jer danas su traženi i oni jezici kojima proćirenost nije toliko velika, pa nikad ne znaćemo da li će ti zatrebati u životu. A do kraja krajeva, to smo mi. Mi smo Hrvati, Rumunji, zajedno, onda da ne znamo govoriti hrvatski? Ako mi doma ne govorimo, tko će nas naučiti? Mislim da ono što mi radimo ovdje je veliki plus za sve nas.

Dječji vrtić i Osnovna škola od prvog do četvrtog razreda postoje i u Nermi, u naselju pod oblašću u Općini Karas-evo. Ovdje predavanje vrćići se na hrvatskom materinskom jeziku.

Nicolae Jigmul – učitelj u Nermi

Započeo sam u ovoj školi od rujna 1995. godine, kada sam završio pedagošku gimnaziju u Temišvaru. Stanje škole nije bilo loše, ali su još bili vidljivi utjecaji komunizma. S vremenom uspjeli smo obnoviti školu i poboljšati joj materijalnu bazu. Na početku bile su dvije lokacije. Na ovome mjestu gdje smo sada, djelovala je samo škola, dok u susjednoj zgradi, koja je sada crkvena, bio je vrtić. Bilo je više djece tada. Samo u vrtiću bilo ih je 30, a u školi bilo više od 30. Razredi su uvijek bili kombinirani po dva. S vremenom je počeo opadati broj u školi te smo se grupirali u samo jednu lokaciju. Uradili smo to i zbog grijanja, jer koristimo tvrdo drvo i bilo nam je jeftinije. Sada nas je puno manje.

Predavanje je bilo na početku bilo samo na rumunjskom jeziku. Sada ja predajem i hrvatski i rumunjski. Imamo profesore koji dolaze za vjeronauk, njemački jezik i tjelesni odgoj. Udžbenici na hrvatskom jeziku imamo. Za prva tri razreda osnovne škole izdali su se udžbenici u Bukureštu, ali na rumunjskom su ih profesori izradili. Za 4. razred koristimo udžbenike izdane u Zagrebu. Imamo i radni listi i na hrvatskom. Ako pogledate naokolo vidjet ćete plakate, koji su rodni i rezultat bezbrojnih participacija naših nastavnika na stranim skupovima za učitelje hrvatske dijaspe, koji se održavaju u Hrvatskoj. Postoji ta veza i komuniciranje s matičnom zemljom.

Sve to imamo, ali moramo imati i ono što je najglavnije – djecu. Nadamo se da će se i to nekako popraviti u bliskoj budućnosti, jer demografski proces stalno oscilira.

U održavanju škole te nastave na hrvatskom jeziku, u mjestima gdje živi hrvatska manjina, veliku ulogu ima Zajedništvo Hrvata u Rumunjskoj, organizacija posvećena očuvanju hrvatskog jezika, tradicije i kulture u našoj zemlji

Gheorghe Iancov – generalni tajnik ZHR

Jedan od glavnih ciljeva Zajednice Hrvata u Rumunjskoj je poštivanje prava hrvatske manjine na području obrazovanja. U tom smislu, rukovodstvo ZHR-a djeluje za kontinuitet obrazovanja na materinjem jeziku u školama, počevši od predškolskih odgojnih jedinica do srednjoškolskih. Naime, glavni interes rukovodstva Zajednice je očuvanje svih škola u selima hrvatske zajednice. To je izrazito važno jer se hrvatski jezik uči samo u tim školama. Poduzimaju se brojne radnje kako bi se to postiglo. Jedno od takvih događaja se prije početka svake školske godine, kada se predsjednik ZHR-a, koji je i zastupnik u Rumunjskom parlamentu, sastaje s rumunjskim ministrom obrazovanja te na temelju zakona odobravaju razrede s manjim brojem učenika. S druge strane, zbog dobre suradnje rukovodstva Zajednice i ravnatelja škola u selima, radi se o Srednjoj školi Lupak i Dvojezičnoj srednjoj školi iz Karaeva, svake godine, kada se razrađuje projekt školovanja, obuhvaćaju se i razredi na materinskom jeziku. To je važno jer je broj učenika u tim razredima manji i svi predmeti se predaju na hrvatskom jeziku, a učenici bolje usvajaju hrvatski. Postoji mnogo drugih akcija koje možemo nabrojati, ali mislim da ove koje sam spomenuo dokazuju angažman Zajednice Hrvata u održavanju škola u selima hrvatske zajednice.

Daniel Lucacela